

1. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΕΦΙΚΤΗ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 14/09/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 14/09/2019

Σελίδα: 30

Η «Ανάπτυξη για όλους» είναι εφικτή

Η ελληνική οικονομία τρέχει τα τελευταία δύο χρόνια με ρυθμούς 1,5% έως 2%, εκπέμποντας εικόνα στασιμότητας. Την περίοδο 2015 - 2019 το πολυδιαφημισμένο ελατήριο ανάπτυξης ποτέ δεν λειτούργησε. Πέρασαμε απλώς μια πενταετία άγχους, αναμονής και ανεκπλήρωτων προσδοκιών, στραγγαλισμού της επιχειρηματικότητας και φορολογικής αφαίμαξης της μεσαίας τάξης, με διαρκή κρίση στους θεσμούς, την Παιδεία και την Ασφάλεια, με αποτέλεσμα οι νέοι να φεύγουν στο εξωτερικό, η απογοήτευση και ο θυμός να σωρεύονται και στη χώρα να μη γίνονται καθόλου επενδύσεις.

Το σημερινό μεγάλο ερώτημα και στοιχείο είναι υπό ποιες προϋποθέσεις η οικονομία θα μπορέσει να ξεφύγει από τον κλοιό της στασιμότητας και να επιτύχει ετήσιους ρυθμούς της τάξης του 4% και μάλιστα σε ένα μη ιδιαίτερα φιλικό πλέον διεθνές περιβάλλον.

Νομίζω αυτό προσπάθησε να απαντήσει με την ομιλία του ο Πρωθυπουργός στη ΔΕΘ. Μίλησε για το μέλλον και όχι για το παρελθόν, περισσότερο ως τεχνοκράτης παρά ως πολιτικός, χωρίς διάθεση να «πουλήσει» φουσκωμένα οράματα για την επόμενη δεκαετία, αλλά με γνώμονα ένα ρεαλιστικό σχέδιο για τα επόμενα βήματα, τα οποία θα μπορούσαν να ελεγχθούν την επόμενη χρονιά πάλι στη ΔΕΘ, και που αναμένεται σταδιακά να φέρουν την επιθυμητή ανάπτυξη για όλους.

Τόνισε ότι η οικονομία χρειάζεται συνετή δημοσιονομική πολιτική, επενδύσεις και με-

ΓΝΩΜΗ
ΤΟΥ ΓΚΙΚΑ
ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ

ταρρυθμίσεις. Ξεκαθάρισε τέσσερις συγκεκριμένους άξονες της οικονομικής του πολιτικής: τη φορολογία, τις επενδύσεις, τα εργασιακά και την ψηφιακή πραγματικότητα, οι οποίοι συνεπικουρούνται και από τις πολιτικές για την προστασία του πολίτη και την παιδεία. Και σωστά επικαλέστηκε τη θετική και διαφορετική συμπεριφορά του δείκτη οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα από αυτήν στην ΕΕ τους τελευταίους έξι μήνες ώστε να τονίσει ότι η Ελλάδα μπορεί να ακολουθήσει τη δική της αναπτυξιακή πορεία, απαγκιστρωμένη από την προσδοκώμενη ελαφρά ύφεση στο εξωτερικό.

Κύρια προϋπόθεση για επάνοδο σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης είναι η επανεκκίνηση της επενδυτικής δραστηριότητας. Αν οι επενδύσεις τρέχουν με ρυθμούς άνω του 15% ετησίως, τότε 2 μονάδες από τις επιθυμητές 4 μονάδες ανάπτυξης εύκολα επιτυγχάνονται, και όταν αυτό συνδυάζεται με τους σημερινούς ρυθμούς κατανάλωσης της τάξης του 1,5% και με σχετικά μικρή αύξηση των καθαρών εξαγωγών, ο στόχος του 4% αποτελεί γεγονός.

Το εναρκτήριο λάκτισμα για τις επενδύσεις

μπορεί να δοθεί με το ξεκίνημα των μεγάλων έργων στο Ελληνικό, τους οδικούς άξονες και την Ενέργεια. Όμως, η αύξηση των επενδύσεων θα έχει συνέχεια μόνον αν η χώρα αποκτήσει χαρακτηριστικά περισσότερο φιλικά προς το επιχειρείν. Τα χαρακτηριστικά είναι γνωστά: Σταθερή κυβέρνηση για μακρόχρονο διάστημα, αξιοπιστία στην οικονομική πολιτική, σταθερό φορολογικό πλαίσιο, ανταγωνιστικούς φορολογικούς συντελεστές στα εισοδήματα, λιγοστά γραφειοκρατικά εμπόδια, εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, είσοδο στη νέα εποχή της ψηφιακής οικονομίας, κίνητρα για καινοτομία, πρόσβαση σε φτηνή χρηματοδότηση. Σε αυτά τα χαρακτηριστικά φαίνεται να στοχεύουν και οι ανακινούμενες στη ΔΕΘ.

Πολλοί αναλυτές βρίσκουν τον επιθυμητό στόχο του 4% ετήσια ανάπτυξη σχετικά αισιόδοξο. Βασίζουν τις προβλέψεις τους στην προηγούμενη πορεία της οικονομίας από το 2017 έως σήμερα και, άθελά τους, προβλέπουν ότι θα ζήσουμε μία από τα ίδια. Όμως εμείς οι υπόλοιποι βλέπουμε ότι κάτι άλλαξε στις 7 Ιουλίου και δεν ζούμε μια επανάληψη του πρόσφατου παρελθόντος. Αντιλαμβάνομαστε ότι μπορούμε να αλλάσουμε πορεία στην οικονομία διότι αυτή δεν τρέχει από μόνη της σε αυτόματο πιλότο. Για παράδειγμα, ακόμα και στο δημοσιογραφικά ταλαιπωρημένο ζήτημα των πρωτογενών πλεονασμάτων, η συζήτηση ξέφυγε ευτυχώς από τα υπερβολικά υπερπλεονάσματα, που στο παρελθόν χτιζόνταν εις βάρος της οικονομίας μόνο και μό-

νο για να ανακτήσει η προηγούμενη κυβέρνηση τη χαμένη της αξιοπιστία. Η συζήτηση τώρα πια επικεντρώνεται στο πόσο θα μειωθεί ο στόχος του 3,5% του ΑΕΠ και πότε.

Φυσικά το μέλλον παραμένει αβέβαιο και οι κίνδυνοι εκτροπής από τους στόχους υπάρχουν. Ο μεγαλύτερος ίσως κίνδυνος είναι μια επιστροφή σε παροχολογία τύπου α' εξαμήνου 2019, αντί το οποιοδήποτε δημοσιονομικό περιθώριο που θα δημιουργηθεί να διασκετευτεί σε δραστηριότητες με αναπτυξιακό πρόσημο. Η χώρα όμως χρειάζεται αύξηση στις επενδύσεις και την αποταμίευση και όχι στην κατανάλωση και τις συντάξεις. Χρειάζεται να μειώσει τη φορολογία στην αγορά εργασίας, στα εισοδήματα καθώς και στην παραγωγή αγαθών και προϊόντων και όχι στη ζήτηση αυτών των προϊόντων. Ένας δεύτερος κίνδυνος προέρχεται από τα απόνερα της κρίσης στο τραπεζικό σύστημα. Δεν αρκεί απλώς να μειωθούν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε μονοψήφιο ποσοστό, μια διαδικασία που σήμερα επιταχύνεται από το δρομολογούμενο σχήμα APS. Χρειάζεται και το χρέος των ιδιωτών προς τις τράπεζες να απορροφηθεί ομαλά από την οικονομία με πιθανό κούρεμα μέρους των οφειλών, ρευστοποιήσεις ενεχθρών και αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων. Η νέα κυβέρνηση ξεκίνησε δυνατά. Και μεταφράζω τις εξαγγελίες στη ΔΕΘ ως μια ορθολογική και συνετή προσπάθεια επανεκκίνησης της οικονομίας και μείωσης των κινδύνων που παραμονεύουν.

Ο Γίκας Χαρδούβελης είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, πρώην υπουργός